

Årsrapport fra seksjonene – måloppnåelse 2011

Seksjon for forskning og samlinger

Seksjonen har hatt god måloppnåelse i 2011. De aller fleste tiltak som er satt opp i planen er gjennomført etter tidplanen, mens enkelte tiltak er noe forsinket eller utsatt.

Seksjonen har sammen med SKF og Botanisk hage utarbeidet en oppdatert plan for forvaltning av samlingene, herunder plan for nyinnsamling, oppbygging av DNA/vevs-samlinger, digitalisering, sikring og bevaring av samlingene, og for *ex situ* bevaring av truede planter. Planen ble godkjent av NHMs styre og implementeringen startet vinteren 2011/2012.

Det ble arbeidet gjennom MUSIT utvikle digitale portalløsninger for naturhistorisk samlingsinformasjon, og NHMs karplantedatabaser ble i løpet av året flyttet over til nye MUSIT-applikasjoner. NHM har startet tilsvarende arbeid med basene innen sopp, lav og insekter.

Seksjonen har i løpet av 2011 sikret seg finansiering fra NFR for ytterligere fem år for drift av den norske GBIF noden. Dette sikrer en langsiktig bemanning av noden.

Seksjonen har deltatt aktivt i arbeidet med å få flyttet deler av samlingene over i mer velegnete lokaler for å kunne sikre en forsvarlig kuratering og oppbevaring av samlingene. I løpet av året ble klart at det nye samlingsbygget ikke kan foreventes realisert på mange år. Derfor ble et sats på en videreutvikling av midlertidige lokaler på Økern. Det er fortsatt knyttet store utfordringer til å holde seksjonens aktiviteter i gang på en forsvarlig måte i årene fremover, når de to store museumsbygningene skal totalrenoveres. og arbeidsplasser og laboratorier må flyttes ut.

Et viktig mål for forskningen ved NHM er at forskningen skal innrettes slik at NHMs ledende rolle som kunnskapsleverandør innen naturmangfold kan videreutvikles. I løpet av høsten forelå NFRs nasjonale evalueringer av biofag- og geofagforskningen. Disse evalueringene er et viktig grunnlag for videreutviklingen av forskningen ved NHM, som det vil bli jobbet videre med i 2012.

Et av seksjonens tiltak i 2011 for å styrke NHMs forskning var å utarbeide en søknad om et senter for fremragende forskning (SFF) innen naturmangfoldforskning. I forbindelse med utarbeidelse av søknaden ble det lagt mye arbeid i å forsøke å knytte museets forskningsgrupper tettere sammen gjennom å fokusere på felles forskningstemaer. Dette arbeidet vil bli videreført uansett utfallet av søknaden om SFF.

UiO arbeider med forbedring av dr. gradsutdanningen. NHMs dr.gradsutvalg har fulgt opp det nye opplegget med 3. semesters evaluering og har gjennomført en tettere oppfølging av stipendiatene.

Vi har i løpet av året fått etablert et langsiktig, NHM ledet, prosjekt finansiert av NFR og Artsdatabanken for en norsk/svensk forskerskole i biosystematikk. Dette vil styrke kvaliteten på phd-utdanningen innen biosystematikk.

Vi har styrket forskningsgruppen knyttet til identifisering og modellering av naturmangfoldmønstre og naturtyper gjennom utlysning av en ny fast forskerstilling finansiert av ekserne midler.

Vi har ikke lyktes i å få til finansiering fra NFR av NorBol som permanent nasjonal infrastruktur for DNA-barcoding, selv etter to søknadsrunder hvor vi oppnådd top rating på kvalitet i søknaden. Initiativet for å få finansiert NorBol er nå overlatt til Vitenskapsmuseet.

Seksjonen ønsker å styrke bemanningen innen makropaleontologi. Arbeidet med å utarbeide stillingsbeskrivelse for en ny paleontology ble utsatt fra 2011 til 2012 med tanke på ansettelse i 2013 hvis budsjettet tillater et.

Seksjonen har arbeidet med å få ansatt en ny 1.amanuensis/professor i mineralogi. Prosessen har blitt forsinket, bl.a. fordi personen som ble tilbudt stillingen ombestemte seg og takket nei. Stillingen blir derfor ikke besatt før in 2012.

NHMs vitenskapelige publisering har vist en svak nedadgående trend de siste årene. Seksjonsledelsen har arbeidet for å motivere forskerne å ha fokus på meritterende publisering og har styrket småforskbevilgningen for å stimulere til mer forskning.

Seksjon for konserverings- og forskningsteknikk

Seksjonen hadde god måloppnåelse for 2011. Likevel var det en del punkter der vi ikke kom helt i mål, og som vi derfor vil videreføre i 2012.

Samlingsplanen ble vedtatt sommeren 2011. Implementeringen av samlingsplanen starter opp i år. Viktige samlinger er flyttet til nye magasinlokaler på Økern. I tillegg til zoologiske, botaniske og geologiske samlinger, er arkivmateriale flyttet dit. Innordning og konservering av dette materialet er utsatt til 2012. Digitalisering av disse samlingene foretas i de nye lokalene.

Revita-prosjektet konsentrerte seg om flytteprosessen til Økern, men oppstart av egen digitaliseringssentral ble utsatt. Når flytteprosessen avsluttes første kvartal 2012, vil digitaliseringsprosessen få betydelig økt fokus. Planer for gjennomføring av massedigitalisering vil foreligge første kvartal i år.

Typesamlingene har lenge ligget på prioriteringslisten for digitalisering. Mye er gjort, men en del gjenstår. Dette har fått første prioritet i 2012. Hagedatabasen IRIS ble lagt ut i en ny oppgradert form i 2011. Nye kartfunksjoner vil bli tillagt i 2012.

Seksjonen ble styrket med en fast tekniker innen samlingsforvaltningen i entomologi. DNA-laboratoriet ble også styrket med en stilling. Denne stillingen blir også brukt til planlegging og koordinering av personalressurser i seksjonen. Videre ble det foretatt en del prosjektansettelser inn mot analysearbeid på DNA-lab. Seksjonen organiserte seg i en styregruppe for lettere å planlegge og følge opp virksomheten i seksjonen. En mer gjennomgripende endring av seksjonens organisering ble påbegynt i 2011, men vil fortsette gjennom 2012 for å tilpasse endringene iht forskningsseksjonens interne organisasjonsjustering.

Seksjon for utadrettet virksomhet

Resultater i hht årsplan

”NHM vil bidra aktivt til at samlings- og forskningsbasert kunnskap gjøres tilgjengelig og blir til nytte for samfunnet. Museet skal styrke sin posisjon som formidlingskanal for egen forskning og for de andre naturvitenskapelige disipliner ved UiO. NHM skal være en viktig møteplass for debatt om aktuelle naturvitenskapelige tema og en aktiv deltaker i samfunnsdebatten. NHMs utstillinger og nettsted skal stimulere interessen for realfag i alminnelighet og biologisk og geologisk kunnskap i særdeleshet. NHM har et ansvar for å øke kunnskapen om evolusjon og naturmangfold, og hvilke utfordringer vi står overfor for å bevare dette mangfoldet.”

Tiltak

Styrke bemanning i geologi og botanikk i Seksjon for utadrettet virksomhet.

Frist for gjennomføring: 1.april 2011

Ansvar: seksjonsleder utadrettet seksjon

Det var ikke avsatt penger på budsjettet å styrke bemanningen i geologi og botanikk og dette ble ikke gjort. Imidlertid gikk en ansatt av med pensjon og denne stillingen vil bli utlyst i 2012.

Delmål 3

”Museet har ansvar for folkeopplysning, og et særlig ansvar overfor skolen og for å bidra til å realisere målene i den generelle læreplanen. Med tanke på rekrutteringen til realfagene er det viktig å få publikum til å føle at natur- og miljøspørsmål er noe som angår dem og deres liv. Dagens gamle utstillinger bidrar ikke til dette i tilstrekkelig grad.

De gamle utstillingene skal derfor skiftes ut med helt nye basisutstillinger. De skal gi en sammenhengende presentasjon av naturmangfoldet uavhengig av inndelinger i fagområder. Første del skal åpnes til universitetsjubileet i 2011 og vil gjennom presentasjon med noen ulike naturtyper som basis vise variasjon over relativt kort tid (fra siste istid til i dag), samt illustrere evolusjonære prosesser som ligger bak denne variasjonen. Hele utstillingen skal være ferdig innen 2014. Da skal naturmangfold knyttet til flere naturtyper være på plass, samt utstillinger som gjennom presentasjon av evolusjon og store geologiske prosesser viser variasjon over lang tid. Utstillingene skal kombinere den museumsarven NHM forvalter med forskningsbaserte metoder i museumspedagogikk og moderne IT-løsninger. NHM vil øke samarbeidet med nasjonale forskningsmiljøer som spesialiserer seg på museologi og læring i museer, for å utvikle og evaluere innovative formidlingsprogrammer for forskjellige publikumstyper. Målet er å etablere robuste evalueringsmetoder på NHMs formidlingspraksis.

Utstillingene skal utformes slik at de kan oppdateres delvis og fortløpende.”

Tiltak

Utlyse stilling som prosjektleder for nye basisutstillinger (fast stilling).

Frist for gjennomføring: 1.februar 2011

Ansvar: seksjonsleder utadrettet seksjon

Stillingen som prosjektleder for nye basistustillinger ble utlyst på slutten av året.

Tiltak

Invitere eksperter fra inn- og utland og foreta studiereiser for å få best mulig kunnskap om utstillingsformidling.

I 2011 dro ledergruppen på studietur til Natural History museum i London for å få bedre kunnskap om utstillingsformidling. To av UTADs medarbeidere deltok på Nordisk-baltisk møte for Naturhistoriske museer i Helsinki og hentet inspirasjon, knyttet kontakter og fikk ideer fra hvordan andre museer har løst sine utstillingsutfordringer.

Tiltak

Utarbeide prosjekter som kan spisse NHMs kompetanse på formidling.

Frist for gjennomføring: fortløpende

Ansvar: seksjonsleder utadrettet seksjon

For å spisse NHMs kompetanse på formidling er NHM v/UTAD med i det treårige EU-formidlingsprosjektet INQUIRE. På norsk heter prosjektet UTFORSK og det fokuserer på utforskningsbasert naturfagundervisning. 17 partnere i 11 europeiske land er involvert. Prosjektet finansieres av EU under det 7. rammeprogrammet.

I anledning av UiOs 200 års jubileum utviklet UTAD et tilbud til elever på 4. trinn i Oslo: *Geospiren-kjenn ditt landskap*. Denne satsningen inngikk i UiO200 og det var samarbeid under utviklingsprosessen med Kommunikasjonsavdelingen ved UiO, KHM og InterMedia. Forutsetningen for opplegget var at det skulle være forskerspirerelatert og at det både skulle være for- og etterarbeid for elevene. Til undervisningsopplegget ble det laget en interaktiv del med 5 stasjoner med skjermer i museet foruten at det ble laget en egen interaktiv del, Trappebakkehagen, ute i Botanisk hage. Dette foregikk i samarbeid med kunstneren Annelise Bothner Bye.

Tiltak

NHMs nettsted som en inngangsportale til kunnskap om NHMs samlinger, forskning og tilbud skal videreutvikles og markedsføres bedre.

Frist for gjennomføring: fortløpende

Ansvar: seksjonsleder utadrettet seksjon, nettredaktør

NHMs nettsider fikk i 2011 en grafisk profil i tråd med resten av UiOs nettsider.

Tiltak

Utlyse idékonkurranse for utformingen av naturtypeutstillingene for å få med de beste på utstillingsdesign.

Frist for gjennomføring: november 2011

Ansvar: seksjonsleder utadrettet seksjon

Det ble ikke utlyst idekonkurranse for utforming av naturtypeutstillinger i Colletts hus. Colletts hus må totalt rehabiliteres og fokus skiftet over til Brøggers hus der vi tror det er lettere å få inn nye utstillinger, selv med rehabilitering. Arkitekter har tegnet skisser til løsninger for utstillinger i dette bygget. Tredje etasje, som i dag er magasiner, planlegges til nytt utstillingslokale. Første etasje planlegges å fremsto som det opprinnelige interiør, mens det i 2. og 3. etasje planlegges moderne utstillinger med formidlingsformer for dette årtusen.

Arbeidet med utstillinger om primatenes, og dermed også menneskets evolusjon, er kommet lengst.

Delmål 4

Produsere vandreutstillinger.

Tiltak

Produsere en utstilling bygget på Ida fossilet til UiOs 200-års jubileum. Utstillingen

vil senere bli tilbudt som vandreutstilling.

Naturhistorisk museum har produsert den midlertidige utstillingen *Apejenta Ida* med tanke på vandring i 2012. Utstillingen ble åpnet i juni som en del av UiO200. Flere museer har vist interesse for utstillingen.

Generelt

NHM fikk det samme besøkstall i 2011 som i 2010. Dette gjaldt tallene for museumsbygningene og beregnet tall for Hagen. Dessverre var telleapparatene i Botanisk hage fortsatt ute av drift slik at vi ikke har sikre tall for totalbesøket ved Naturhistorisk museum, kun for museumsbygningene og ulike arrangementer. Nye telleapparater ble bestilt i 2011.

Den nye store utstillingen i 2011 var "Apejenta Ida" - en utstilling for hele familien om Ida, den lille tøffe jenta som ble til et av verdens mest berømte fossiler. Utstillingen var basert på den rikt illustrerte barneboken *Ida* som også forteller om forskningen på henne. Naturhistoriske utstillinger appellerer ofte til gutter, men i utformingen av denne prøvde vi spesielt å henvende oss til jenter. Utstillingen ble også laget med tanke på at den skal vandre etter å ha vært vist hos oss.

I Victoriahuset ble utstillingen "Julens blomster og krydder" åpnet den 13. november 2011.

I 2011 ble vandreutstillingene, *Insekter i faresonen*, *Med hilsen fra verdensrommet* og *Årets naturbilder 2010 – NNPC fotokonkurranse* vist ved 6 andre museer.

Når det gjelder utviklingen av nye basisutstillinger har arbeidet konsentrert seg om Brøggers hus. Kristin Jarmund arkitekter har laget skisser til hvordan dette kan bli. Det planlegges å beholde interiør i første etasje og utstille systematiske samlinger der. I 2. og 3. etasje planlegges moderne utstillinger. I 3. etg. er det nå magasiner. En undergruppe har startet arbeidet med planlegging av en utstilling om primatenes (inkludert menneskets) evolusjon.

NHM mottok i 2011 en stor trofesamling som gave og planleggingen av en trofeutstilling i Collets hus startet.

Antallet skoleklasser som fikk en dobbelttime undervisning med museumslærer gikk ned fra 359 til 317. Nedgangen må sees i sammenheng med at lærerkrefter i høysesongen for skoler i mai måtte prioritere oppsetting av utstilling som åpnet i begynnelsen av juni. Dessuten har ordningen med at stipendiater som pliktarbeid skulle undervise skoleklasser ikke fungert.

I anledning av UiOs 200 års jubileum utviklet UTAD et tilbud til elever på 4. trinn i Oslo: *Geospiren-kjenn ditt landskap*. Denne satsningen inngikk i UiO200 og det var samarbeid under

utviklingsprosessen med Kommunikasjonsavdelingen ved UiO, KHM og InterMedia. Forutsetningen for opplegget var at det skulle være forskerspirerelatert og at det både skulle være for- og etterarbeid for elevene. Til undervisningsopplegget ble det laget en interaktiv del med 5 stasjoner med skjermer i museet foruten at det ble laget en egen interaktiv del, Trappebakkehagen, ute i Botanisk hage. Dette foregikk i samarbeid med kunstneren Annelise Bothner Bye.

NHM v/UTAD er med i det treårige EUprosjektet INQUIRE. På norsk heter prosjektet UTFORSK og det fokuserer på utforskningsbasert naturfagundervisning. 17 partnere i 11 europeiske land er involvert. Prosjektet finansieres av EU under det 7. rammeprogrammet. 14 botaniske hager er engasjert i prosjektet. Ved NHM startet vi opp kurset UTFORSK i september og det går over skoleåret 2011/2012. Kurset har 15 deltakere: 12 lærere på barnetrinnet og 3 naturpedagoger. I 2011 har prosjektet hatt tre felleskonferanser (i Bryssel, Bremen og Wakehurst) hvor prosjektleder Kristina Bjureke representerte NHM. I juni var tre personer fra NHM (Anne Birkeland, Anders Wollan og Kristina Bjureke) på INQUIRE's "Train the trainers" - kurs i Østerrike. Det er etablert en referansegruppe for kurset med representanter for Naturfagsenteret, Høyskolen i Oslo, lærerutdanningen og Utdanningsetaten i Oslo.

Det har vært arrangert oppfriskningskurs for guidene fra Botanisk Hages Venner og andre interesserte. Guidekorpsset har i sommer hatt ca 20 aktive guider.

NHMs nettsider fikk i 2011 en grafisk profil i tråd med resten av UiOs nettsider.

Besøkstall:

Besøkstallene var omtrent som i 2010.

Besøkstall i museumsbygningene inkl skoleklasser m. undervisning og omvisninger: **127.606** (mot 128.268 i 2010)

Estimert besøkstall NHM inkludert Hagen: **500.000** (500.000 i 2010)

Antall skoleklasser som har fått dobbelttime undervisning: 317 klasser med dobbelttime (mot 243 kl. i 2009, 364 i 2010)

Antall omvisninger i Botanisk Hage av BHV: 82 omvisninger for 2178 besøkende (guider fra Botanisk hages Venner)

Arrangementer i vår/høstprogram: 58 arrangementer med i alt 8105 besøkende, hvorav 295 i Urbygningen og 3956 utenfor museumsbygningene.

Seminarer i Urbygningen: 4 stk med til sammen 295 tilhørere.

Publikumsundersøkelse

Ingen

Annet

Vandreutstillinger

- **"Mot naturens orden?"** Agder Naturmuseum
- **"Insekter i faresonen"** Norsk landbruksmuseum, Ås, Norsk fjordsenter, Geiranger, Bergen museum, Vitenskapsmuseet.
- **"Med hilsen fra Verdensrommet"** Bergen museum
- **Årets naturbilder 2010 – NNPC fotokonkurranse**
Vinnerbildene fra Naturfotokonkurransen NNPC, som arrangeres av magasinet Natur & Foto. NHM og Norsk Landbruksmuseum

Oslo Folkeakademi

Vi har samarbeidet med Oslo Folkeakademi om tre arrangementer i vårsemesteret og tre i høstsemesteret.

Museumspedagogisk fagdag 11.04.2011

Ca 40 deltakere fra hele landet og 12 foredrag om museumspedagogiske emner.

EVU

Høsten 2010 startet det treårige prosjektet INQUIRE. Prosjektet er EU-støttet, og omfatter kurs for lærere, besøk av yngre barn i botanisk hage og forbedret kontakt mellom de som arbeider med formidling i botaniske hager i Europa.

Avholdte kurs

I juni holdt Kristina Bjureke kurs for Fylkesmannen i Oslo og Akershus om temaet fremmede problematiske plantearter.

Bymiljøetaten i Oslo fikk kurs om fremmede arter og bekjempelse av K Bjureke i juni 2011.

Andre prosjekter hvor representanter fra UTAD er involvert:

Handlingsplan for solblom og solblomengmøll. Samarbeid mellom Kristina Bjueke og Lars Ove Hansen, ZM.

Handlingsplan slåttemark. K Bjureke fagansvarlig for skjøtselsplaner for slåttemark i Oslo og Akershus. Samarbeid med Fylkesmannen i Oslo og Akershus.

Ex situ bevaring av norske truede arter. Samarbeid med Fylkesmannen i Vest-Agder, Rogaland, Oslo & Akershus og Direktoratet for naturforvaltning. Innsamling av frø, dataregistrering, reetablering av noen arter til naturen og løpende kontakt med forvaltningen.

KB er NHMs representant i Nasjonalt museumsnettverk for kulturlandskap. I år var Agder naturmuseum vert for samlingen og KB holdt foredrag om handlingsplan for solblom. Fem personer fra NHM deltok på samlingen.

Handlingsplaner

Handlingsplan for solblom og solblomengmøll. Samarbeid mellom Kristina Bjueke og Lars Ove Hansen, SFS.

Handlingsplan slåttemark. KB fagansvarlig for skjøtselsplaner på slåttemark i Oslo og Akershus. Samarbeid med Fylkesmannen i Oslo og Akershus.

Den kulturelle skolesekken, Oslo

Vi har ikke vært med i deres program da vi ikke kan ha med rene Naturhistoriske tilbud, men må ha sterk kulturell vinkling. Det ble heller ikke søkt om deltakelse for skoleåret 2012/13.

Media

NHM har hatt i overkant av 1000 medieoppslag i 2011, ca. tre ganger om dagen.

Botanisk hage

	MÅL i årsplan for 2011	Tidsfrist	Status
	Nytt Veksthus		
	plan for utstillinger	31.12.2011	i gang
	plan for anskaffelser	01.06.2011	i gang

	Utarbeide m LARK	31.12.2011	i gang
	Gamle veksthus		
	Evolusjonsrom, rehabilitering ferdigstilles	31.12.2011	i gang
	Ex situ bevaring		
	frøbank 50 % norske rødlistede karplanter	31.12.2011	i gang
	bevaringsarbeide med norske botaniske hager		ok
	spiredyktighets testfasiliteter	01.06.2011	ok
	Samlinger		
	handlingsplan	--	i gang
	Dufthagen rehabiliteres	01.06.2011	nei
	Bekkeløp	01.06.2011	nei
	Oslooryggen utvides med bevaringsbed av arter som ikke vokser i Osloområdet	31.12.2011	ok
	Formidlingspotentiale økes		
	nye tekniske løsninger til publikum kommunikasjon	31.12.2011	i gang
	Guidebok ("Oase-boken")	31.12.2011	ok
	Plan for geopark integrert i Botanisk hage	31.12.2011	i gang
	Skisse for aktivitetsområde for barn	01.04.2011	i gang

Årsplanen for 2011 og hvordan hagen har imødekommet sine milepæle.

Status. I forhold til årsplanen for 2011, er stort sett alle oppgaver oppfylt. Den største mangel er at det nye veksthus fortsatt ikke er sikret på Statbudgettet.

Dufthagen er ikke blitt rehabilitert. Dels har det ikke vært midler til dette og denne nye hagesjef har ikke sett denne oppgave som værenmde af høyeste prioritet. Endvidere bør området ved Lids hus afvente en eventuell placeringa f en velkomstportal mod Tøyen T-bane station.

Lille Tøyenbækken er der heller ikke gjort noget ved i 2011 selvom det stod i årsplanen. Udvikling af dette område afventer om bambuslunden virkelig er levedygtig her samt om en vikinghave skal placeres nedenfor området.

Den i årsplanen lovede rehabiliterng af Evolusjonsrummet er ikke færdiggjort på grund af bemandingsproblemer. Planer for geopark og barnevennlig område er kun på begynnerstadiet.

Pensjonerte ansatte: Liv Borgen (professor/fungerende seksjonsleder) og Lasse Kjøgel (gartner).

Nytilsatte: Axel Dalberg Poulsen (hagesjef fra 01.04) og Merete Berg (gartner fra 01.09).

Samlinger: nye aksessioner i 2011: 764, inklusive bl.a. en stor samling *Ficus* som stiklinger fra Arboretet og Botanisk hage på Milde.

Begivenheter ikke målsatt i årsplanen

Tolv ansatte fra hagen var på felttur til det vestlige Kreta i april. Finansiert av Botanisk hages Venner.

Vårtreff, Urtehagens Dag og Julemarked, blev som vanlig en suksess.

Boken «Botanisk hage en oase i Oslo» ble lansert i forbindelse med UiOs 200 års jubileum i september.

Botanisk hage koordinerer nettverket av botaniske hager i Norge og arrangerte nettverksmøte på NHM i mai og i november.

Efter et tre nesten treffet mosjonerende publikum fikk hagen foretaket en rask gjennomgang av de mest farlige trær, hvilke ble felt medio juli. En tilstandsrapport på hagens trær er nå under utarbeiding, og det skal lages liste over trær som skal felles i 2012.

En af stubbene etter et af de fældede trær (berømte Moes Pil) blev på høsten av kunstneren Ilmi Mathiesen omdannet til en skulptur "Madonna And The Dream", som indvies til våren 2012.

Møte med Planteavdelingen/Genressurssentret ble holdt på Tøyen 24-25. november.

Fire av hagens medarbeidere deltok i Nasjonalt museumsnettverk for kulturlandskap i Agder i august.

Trepleierkurs i regi av AB Trepleie ble avholdt ved Botanisk hage i november. Kurset strakk seg over en uke, og besto av teoretiske forelesninger samt praktiske øvelser på trær i hagen. Hagens trepleiere deltok. Positivt samarbeid.

Nye anlegg

Slåttemark i gang (bevilling fra Fylkesmannen i Oslo og Akershus søkt over midler for "prioriterte naturtyper"). Midlene kan gå til transporter av jordmasser, planter og skilt.

Ny skyggeavdeling til Forsøksavdelingen innkjøpt. Fundament og søyler er reist, resten av byggearbeidet blir i 2012.

Første tavle med QR-kode i hagen er produsert. Hagen undersøker fortsatt mulighet for QR på alle planteskilte.

Særlige bevillinger: Direktoratet for naturforvaltning bevilget kr 500.000 til nettverket av de botaniske hagen i Norge. Midlene brukes til innsamling av frø fra truede arter, oppformering av truede arter, spiretesting av frømateriale i frøbanken, etablering av skyggeavdeling for bedre forhold for følsomme arter samt reisestøtte til samarbeidsmøter i nettverket.

Fylkesmannen i Oslo og Akershus har bevilget midler over to år for spiretester og oppformering av dragehode over midler for «prioriterte arter».

Fylkesmannen i Rogaland har bevilget midler over to år for innsamling av insekter, frø og frøspireforsøk av jærtistel over midler for «prioriterte arter».

BH har oppformert individer av lakrismjelt, dvergtistel og strandtorn for re-etablering i samarbeid med og finansiert av Fylkesmannen i Vest-Agder og Oslo og Akershus.